

А.М.Гончаренко,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики і психології
дошкільної та початкової освіти
Інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна
Goncharenko08@bigmir.net

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК: ГОТОВНІСТЬ, РИЗИКИ, ПЕРСПЕКТИВА

Актуальність проблеми лежить у площині стратегічного наукового пошуку – “Проектування змісту та технологій навчання педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти”. Тема дотична акмеологічним підходам, де розглядається паралель самоосвіти й самовиховання педагога закладу дошкільної освіти у період реформування.

Базуючись на баченні реформування як психологізації освітнього процесу та визнання самоцінності дошкільного дитинства, як формування у малюка гармонійної й цілісної картини світу та надання пріоритету духовно-душевній роботі з дітьми, **ми вивчали** оптимістичний імпульс педагогів до змін, до вивищення творчого потенціалу та передчуття перетворень.

З’ясувалося, що 27% вихователів утруднюються прогнозувати наслідки, а 73% вихователів у своїх очікуваннях розподілилися так:

- 95% респондентів упевнені, що реформа принесе довгоочікувану професійну свободу та відповідальність. Вони бачать перспективу у тому, що буде домінувати ігрова розвивальна діяльність за власним вибором дітей, а штучні форми, що суперечать теорії ампліфікації, зникнуть назавжди. Покладають надію на прогрес, наближення до європейських стандартів та зростання їхньої конкурентноздатності;
- такий оптимізм не поділяють 5% педагогів, які приречено стверджують, що реформа – тимчасове явище; вбачають ризик у тому, що це шлях до

хаосу та руйнації, а зручна навчально-дисциплінарна модель організації життєдіяльності дітей незнищенна.

Для глибокої характеристики здобутих результатів, доцільно визначати внутрішню мотивацію педагога, готовність/не готовність прийняття і внесення нових орієнтирів у власну свідомість та устрій професійного життя. Так, більша частина вихователів давно чекають на прогресивні зміни, вітають свободу і творчість. Вони прагнуть поваги й довіри до себе у побудові освітнього процесу. Першопричинами позитивного ставлення до процесів модернізації дошкільної освіти є:

- невдоволеність реальним станом справ у дошкільній освіті;
- бачення резервів, перспективи покращення процесу педагогічної роботи;
- очікування сприятливих умов для розвитку творчості педагога;
- надія на пріоритет професійної свободи;
- розуміння необхідності створення активного розвивального середовища з урахуванням природи дитини у контексті сталого розвитку.

Інша ж частина вихователів демонстрували негативне і байдуже ставлення до змін у дошкільлі, що крилося у таких першопричини:

- недостатня сформованість навичок професійного самозбагачення, ослаблена мотивація до учіння, самовдосконалення, активності;
- занижена здатність відходити від стереотипів;
- байдужість до перспектив покращення майбутнього;
- нечіткість у визначенні перспективи свого професійного майбутнього;
- неадекватна оцінка рівня власної компетентності: занижена чи завищена;
- нездатність педагога до пошуку, аналізу, узагальнення і систематизації інформації та трансформації її відповідно до змінних педагогічних умов;
- розгубленість і тривога щодо можливого прояву некомпетентності.

Зважаючи не те, що акмеологія вивчає закономірності та феномени розвитку людини на етапі зрілості, а особливо при досягненні нею найвищого рівня цього розвитку. То закономірним видається й те, що

більшість вихователів прагнуть поваги й довіри до себе у побудові освітнього процесу з дошкільниками, сподіваються на свободу у самопідготовці та у самовизначенні педагогічних впливів.

Розглянемо детальніше ці два компоненти. Самовиховання – найбільш інтенсивний розвиток сил і здібностей особистості, тому його успішний перебіг вимагає від неї відповідного рівня готовності. У час змін сучасний педагог переосмислює систему освіти загалом і себе у дошкільній освіті зокрема. Усвідомлена потреба в розвитку створює підставу для потреби у самовихованні. Організоване і систематичне самовиховання сприяє тому, що виховний процес набуває яскраво вираженого особистісно орієнтованого характеру. Цей процес не миттєвий, він потребує високого рівня соціально-педагогічної компетентності, самокритичного погляду.

Іншим двоєдиним компонентом самопідготовки педагога є самоосвіта, що охоплює самостійно набуті теоретичні знання та практичні вміння з урахуванням особистих інтересів і об'єктивних потреб професійної діяльності. Як виявилось, кожен педагогічний колектив керується своїми векторами розвитку, потребами, намірами і підпорядковує їм всіх учасників педагогічного процесу. Ці знання й уміння перейняті самостійно з різних джерел.

Зміна освітніх явищ відбувається послідовно й закономірно і такі процеси потребують від педагога перебудови мислення, відхід від стереотипів. Нові підходи передбачають автономність педагога, його позитивно діяльне ставлення до життя, відкритість інноваціям. Та руйнівним на шляху змін є те, що дошкільна освіта ще й досі залишається ареною змагань навчально-дисциплінарної та особистісно орієнтованої моделей освіти. Головним учасником таких змагань є вихователь дошкільного навчального закладу.

Потужним і дієвим чинником у системі реформування освіти є варіативні форми роботи науково-методичних центрів, що спрямовані на:

- підвищення теоретичного та психолого-педагогічного рівнів педагога, його професійно-педагогічної культури;
- організація роботи з вивчення інноваційних технологій у контексті сталого розвитку;
- вивчення, узагальнення та адаптація досвіду навчальних закладів, що здійснювали дослідно-експериментальну роботу;
- організація діяльності творчих груп щодо реалізації змісту проектів дослідження;
- створення тимчасових дослідницьких колективів, що об'єднують дослідників-педагогів та вчених.

Щоб задовольнити потребу кожного педагога у професійному вивіщенні доцільно орієнтуватися на такі форми методичної роботи, де домінує репродуктивна діяльність або бесіда, професійна майстерність або професійна творчість. Для педагогів, які мають достатній досвід, що збагачений відточеною технікою, варіативною технологією, корисними будуть такі форми науково-методичної роботи, де домінує *професійна майстерність*: методичний аукціон, методичний вернісаж, методична панорама, лабораторія педагогічних знань, педагогічне ательє, педагогічний клуб, день професійної майстерності. На хвилі успішності та завбачуваного позитивного результату вихователь легше вдається до оновлення педагогічного процесу. Важливим видається заохочення тих, хто у своєму багаторічному досвіді має здобутки, що суголосні сучасним тенденціям.

Педагогів, що прагнуть прогресивних змін, свободи і творчості, доцільно залучати до таких форм роботи, де домінує *професійна творчість*: педагогічний ринг, ярмарок педагогічних знахідок, аукціон ідей, банк ідей, презентація ідей, творча лабораторія, книга педагогічних знахідок, панорама методичних знахідок, день творчості, фестиваль педагогічної творчості, ерудит-шоу, епістолярний аукціон (способи планування), портрет творчого педагога тощо.

Отже, рушійною силою професійного самопізнання є створення умов стимулювання тих, хто експериментує, шукає, помиляється. Психологізація освітнього процесу вимагає підвищення фахового рівня педагогів, усвідомлення того, що сьогодні вихователь – це конструктор, який, створюючи умови, різноманітні форми розвивальних ситуацій, здійснює психолого-педагогічний супровід життєдіяльності дитини.